

Wereldburgerschapseducatie in het hoger onderwijs: lerarenopleidingen

Conceptnota

februari 2023

Inleiding

Het pilootproject ‘Wereldburgerschapseducatie in het hoger onderwijs: lerarenopleidingen’ maakt deel uit van het 2021-2025 BeGlobal programma. Het doel is relevante en gerichte beleids- en praktijkondersteuning te bieden voor het realiseren van wereldburgerschapseducatie (WBE) in de lerarenopleidingen. Dit document bevat een plan van aanpak, een tijdslijn met geplande activiteiten en een overzicht van geconsulteerde stakeholders. Dit is een voorstel van een pilootproject dat loopt tot augustus 2025, het einde van het BeGlobal programma. BeGlobal kan nog geen formele engagementen aangaan voor de periode na augustus 2025.

Aanpak

In een eerste fase is het belangrijk om een beeld te krijgen van wat de stand van WBE is in het hoger onderwijs, specifiek de lerarenopleidingen. Hiervoor zijn al stappen gezet, zoals **focusgroepen** met lerarenopleiders (september 2023). Van november 2023 tot januari 2024 hebben er **kennismakingen** en **uitwisselingen** plaatsgevonden tussen BeGlobal, onderwijsactoren, NGO’s en andere stakeholders op de intersectie WBE en de lerarenopleiding.

Deze gesprekken hebben de focus voor de tweede fase bepaald, namelijk het positioneren van BeGlobal als expertisecentrum voor actoren die werken rond WBE in de lerarenopleidingen. Uit de verkennende gesprekken blijkt immers dat BeGlobal nog als WBE-kenniscentrum moet vestigen in het hoger onderwijslandschap om de rol als zichtbare en kwaliteitsvolle praktijk- en beleidsondersteuner adequaat te kunnen uitoefenen. Daarom is er gekozen om een **pilootproject** uit te werken om (1) samen op zoek te gaan naar **antwoorden op gedeelde behoeftes** die uit de focusgesprekken kwamen en als praktijkondersteuner op te treden, maar ook om (2) een **beter beeld en input** te krijgen van het landschap van WBE in de lerarenopleidingen om het project op lange termijn meer vorm en inhoud te geven. Deze pilootfase zal (3) ook dienen om een **gunstig context te creëren** waar WBE een plaats kan krijgen, dit door intensief netwerken met relevante Belgische en buitenlandse onderwijsactoren en door dialoog en participatie in werk- en adviesgroepen (vb. MOVO-platform NGO federatie, VLOR, Global Education Network *GENE*, Velon) en zo ook op te treden als beleidsondersteuner.

Tijdens de pilootfase zal er gewerkt worden aan het opzetten van een **lerend netwerk** voor lerarenopleiders. Als doel docenten **samen te brengen, kennis uit te wisselen en**

verdiepen over hun WBE- praktijk. Dit zal de eilandwerking van de verscheidene WBE-activiteiten tegengaan, met als doel de kwaliteit van deze initiatieven te verhogen. In tweede instantie dient het lerend netwerk ook om **input te verzamelen** voor het beter positioneren van BeGlobal en beter definiëren hoe de doelstellingen, ter ondersteuning van WBE in de lerarenopleidingen, best bereikt kunnen worden dan wel of ze herbekeken moeten worden. De output van het lerend netwerk kan dienen als input voor het schrijven van een nieuw programma. Daarnaast krijgen de bevindingen uit het lerend netwerk ook een plaats in de werk- en adviesgroepen waar BeGlobal in zetelt.

Het idee van een lerend netwerk is gebaseerd op de focusgesprekken waar de vraag naar samenkomen, uitwisselen en leren van en over elkaar prominent aanwezig was. Daarnaast is een lerend netwerk ook de gepaste vorm om bij te leren over een thema, de praktijk te verbeteren en te verbinden over onderwijsmuren heen (Sai& Siraj, 2015). Om het lerend netwerk doelbewust te organiseren is het idee om het te organiseren rond specifieke onderwerpen die een uitdaging rond het werken over WBE in de lerarenopleidingen bloot legt. Vanuit de focusgesprekken kwamen de volgende onderwerpen naar boven:

- Dekolonisering/multiperspectiviteit
- WBE en de link met de praktijk
- WBE structureel verankeren in de opleiding
- Duidelijkere definitie van WBE

Doorheen het hele project is het belangrijk dat de initiatieven gedragen zijn door de deelnemers, daarom zal er aan de hand van participatieve besluitvorming input worden gevraagd om het onderwerp van de bijeenkomst te bepalen.

De huidige opzet is om over onderwijsniveaus, onderwijsinstellingen en onderwijsmuren heen het lerend netwerk te organiseren, dit wil zeggen lerarenopleidingen kleuter-, lager en secundair onderwijs te betrekken, hoge scholen en universiteiten en non-formele onderwijsactoren ook. Dit enkel onder voorbehoud dat de noden en de context het toelaten. Uit onderzoek (Mallon& Trozzi, 2019; Jones& Cassiano, 2022) is vastgesteld dat deze complementariteit met non-formele onderwijsactoren belangrijk is voor WBE omdat deze op een andere manier linken maken met de praktijk en de leefwereld van studenten, dat op zijn beurt belangrijk is en aanzet tot actie. Deze manier van werken sluit ook aan bij de positionering van BeGlobal dat zich op het kruispunt van onderwijs en de ngo-sector bevindt. Ten slotte heeft als doel op een vernieuwende manier te werken aan kennisvergarig, en rijkelijk informatiedeling. Na een eerste bijeenkomst kan dit verder worden gedefinieerd.

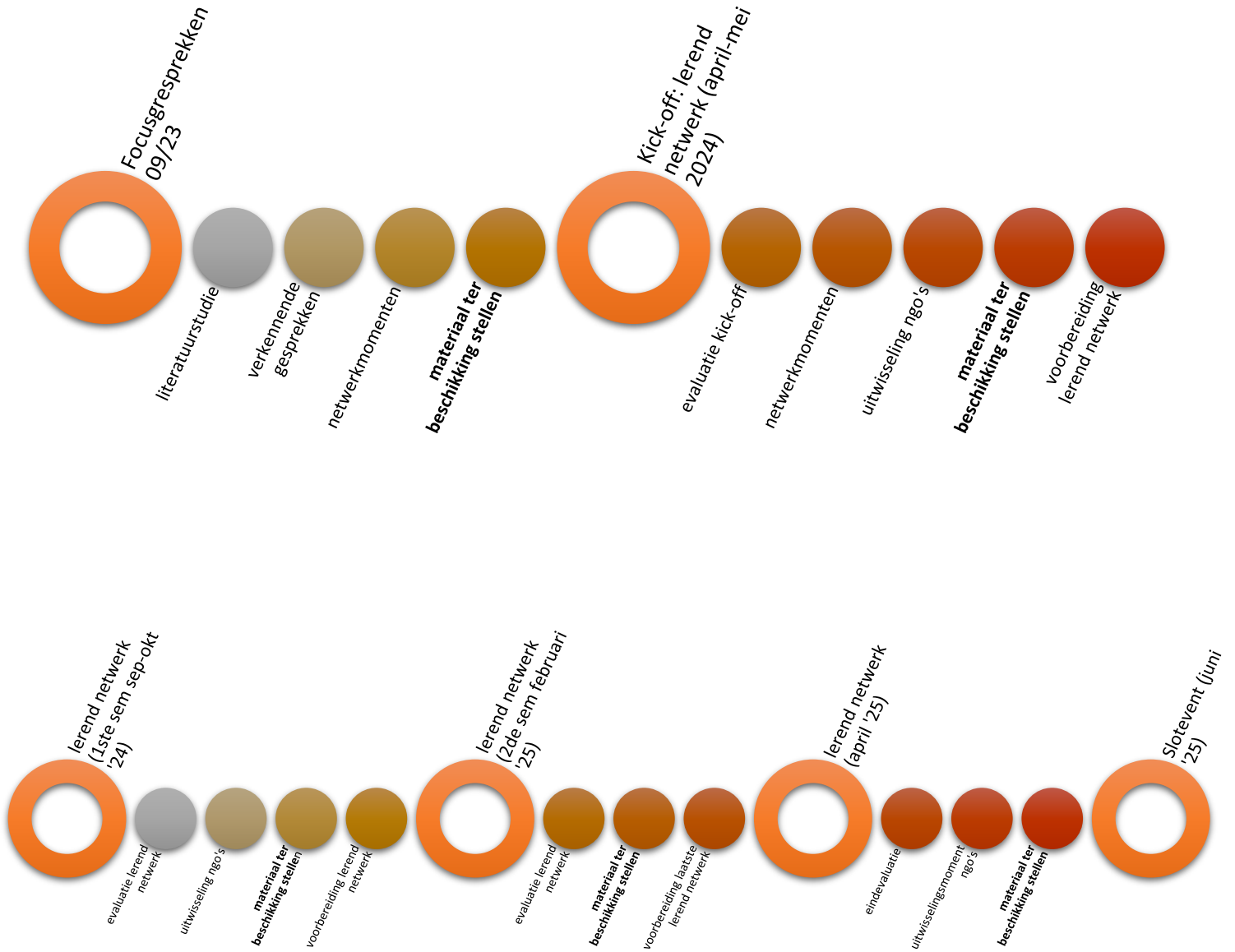
Rekening houdend met de verschillende contexten van onderwijs en non-formeel onderwijs is er ook nagedacht over een aanpak om op maat te werken van deze contexten. Door de input uit het lerend netwerk te gebruiken om **non-formele onderwijsactoren te ondersteunen** in hun

activiteiten in de lerarenopleiding, door trends en openingen te delen waar de non-formele onderwijsactoren zich achter kunnen scharen om aan WBE te doen in de lerarenopleiding te doen. In dit geval zouden ze meer gescheiden zijn. Op deze manier wordt er wel nog steeds bijgedragen aan de complementariteit van klaspraktijk.

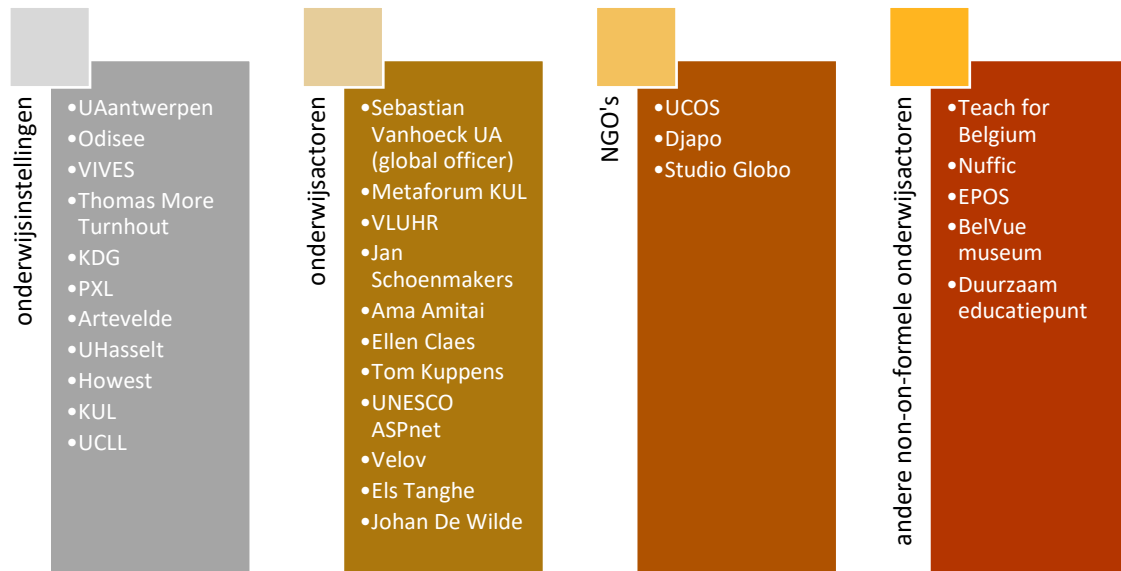
Een lerend netwerk vraagt een bepaalde vorm van engagement en wij willen ook op een **laagdrempelige manier** optreden als praktijkondersteuners. Daarom het idee om naast het lerend netwerk ook materiaal aan te bieden dat uit het lerend netwerk voorkomt of ter inspiratie dient, maar ook materiaal dat losstaat van het lerend netwerk. Het aangeboden materiaal zal altijd rekening houden met de pedagogische vrijheid van de docenten en zal ook divers zijn wat betreft vorm (boeken, artikels, denkers, sprekers, evenementen, audio en visueel materiaal, etc.) en inhoud. Ook zal er nog verder worden nagedacht om een laagdrempelig aanbod te creëren zoals bijvoorbeeld themadagen over onderwerpen gerelateerd aan WBE, al dan niet online.

Door naast het lerend netwerk ook materiaal aan te bieden en ander laagdrempelig aanbod uit te werken, hopen wij te voldoen aan de verschillende mogelijkheden van engagement en noden.

Tijdslijn academiejaar 2023-2024 & 2024-2025

Geconsulteerde stakeholders

Bronnen:

Jones, S.L. & Cassiano, A.C. (Eds.) (2022). Global Competence in Teacher Education: Resources for Teaching and Learning. eBook, Online. Available from:

<https://www.globalcompetence4educators.org/research.html>

Sai, X., & Siraj, S. (2015). Professional learning community in education: Literature review. *The Online Journal of Quality in Higher Education*, 2(2), 65-78.

Tarozzi, M., & Mallon, B. (2019). Educating teachers towards global citizenship: A comparative study in four European countries. *London Review of Education*, 17(2), 112-125.